

Oponentský posudok

na habilitačnú prácu Mgr. art. Petra Palika, ArtD.

Habilitačnú prácu tvoria inscenácie:

Ján Ozábal: ZVEDAVÝ SLONÍK

Úprava a réžia: Peter Palik

Premiéra: 6. 12. 2014, Bábkové divadlo Žilina, Žilina

Antoine de Saint-Exupéry: MALÝ PRINC

Réžia: Peter Palik

Premiéra: 18. 6. 2016, Divadlo Jána Palárika, Trnava

Jozef Mokoš - Karel Brožek: ZHAVRANELÍ

Réžia: Peter Palik

Premiéra: 30. 9. 2016, Bratislavské bábkové divadlo, Bratislava

Americké teoretičky vizuálnej a mediálnej kultúry a vysokoškolské pedagogičky Marita Sturken a Lisa Cartwright v monografii *Studia vizuální kultúry* o vizualite hovoria ako o tej, do ktorej patria: „...nielen vizuálne texty ako napríklad fotografia, výtvarné diela a pod., t. j. texty, ktoré sú určené primárne na to, aby sme sa na ne dívali, ale patria sem aj spôsoby, ktorými sa dívame na každodenné objekty alebo ľudí.“ (Praha: Portál, 2009, s. 452) Z divadelných optík na problematiku divadelnej vizuality, vizuálnosti či výtvarnosti by som rada pripomenula slová poľského bábkarského teatrológa a historika Henryka Jurkowského zo štúdie *Prehistória divadla*: „Divadelné umenie spočíva v predvádzaní sveta predtáv (...) Predstavy prvotného človeka tu boli oveľa skôr ako Platónove filozofické úvahy o svete ideí materializovaných v reálnom svete. Pravekému človeku chýbala rafinovanosť veľkého gréckeho filozofa. A predsa je to on, kto dal počiatok predstavám o dichotómii nášho sveta - o jeho duchovnosti a reálnosti.“ (*Divadlo - interaktivita, inscenovanosť, diskurz*. Nitra: UKF, 2009, s. 97)

Oba som si zvolila kvôli spôsobu, akým mi umožňujú uvažovať o divadelno-bábkarskej vizualite režiséra Petra Palika.

Predložené inscenácie, ktoré tvoria habilitačnú prácu sú totiž tými, v ktorých je obraznosť založená na Aristotelovskom chápaní mimézis, i keď sú vyjadrením jeho pevne vystavanej predstavy. Bábky v nich nie sú napodobnením - napríklad - reálnych zvierat na úrovni kópie, ale vždy im niečo „chýba“. Každý jej „kus“ je tvorený tak, že si musíme vždy niečo domyslieť. A tento kreatívny princíp platí

i širšie. V kostýmoch, scénografii, hudbe, replikách atď. Na výsledný tvar sa musíte teda dívať tak, že hľadáme v sebe „iného“ diváka. Diváka, ktorý sa so spôsobom Palikom predstavovanej reality nestretáva doma bežne, a to ani ako dieťa. (Ak, samozrejme, nezoberieme do úvahy protoformy imaginácie - v zmysle videnia bábkového divadla H. Jurkowského.) „Dívateľa“ odlišného od toho, ktorý sa bežne pozerá iba na pohár, ktorý je pohárom, na televíznu obrazovku, ktorá je televíznou obrazovkou - atď. A nielen to. Musíme sa na daný tvar zároveň pozeráť a počúvať dianie v ňom tak, že sa otvoríme svojej i ponúkanej predstavivosti. A to bez škriepok, odporu či presadzovania vlastnej obraznosti. Práve preto Palikove inscenácie - a týka sa to aj iných ako predložených v rámci habilitačnej práce - sa tak často zúčastňujú rôznych festivalov, vyvolávajú nadšené reakcie i znalých divákov a určite i preto je vysokoškolským pedagógom. Vytvára divadelné obrazy - príbehy, v ktorých nás necháva vputovať spolu „s ním“ do ríše i našej obraznosti. Jeho „bábky-nebábiky“ atď. nám to takmer prikazujú.

Palik v každej z predložených inscenácií vytvoril svet predstáv, ktoré sú spojené i inak, ako načrtnutými znakmi jeho rukopisu. Látkou a jej étosom. *Zvedavý sloník* je príbehom, v ktorom malý sloník musí bojovať proti presile agresie, hlúposti a zloby, obdobne ako hlavné postavy v *Malom princovi* a v *Zhavranelých*.

Všetky tri predložené inscenácie sú dôkazom aj jeho kvalitného dramaturgického myslenia zo žánrového hľadiska. Prvá je komédiou, druhá tragédiou a tretia baladicky ladenou drámou. Ako režisér ich však inscenoval tak, že toto ich základné výrazové myšlienkové smerovanie divadelno-bábkarsky vyvažuje tak, aby sme ich prijali otvorene. Či už vďaka využitiu prostriedkov v žánrovom protipóle, ale divadelným škálovaním hlavného smerovania. A teraz som nevychádzala iba z faktu, že ide o inscenácie určené detskému či mladšiemu divákovi. Obraznosť, ktorú vytvára, koncipuje na princípe živosti obrazu - aspektu spomienky, ako o tom hovorí francúzsky filozof Michel Foucault vo svojej práci *Sen a obraznosť* (Liberec: Dauphin, 1995, s. 60 - 65). Jej podstata spočíva v tom, že si na jeho inscenácie spomíname ako na živú spomienku.

Ďalším znakom jeho rukopisu, o ktorom by sa dalo písať či hovoriť viac, ako si vyžaduje táto forma vyjadrenia o jeho práci, je

farebnosť, ktorú používa. Často využíva základné farby celého svetelného spektra: oranžovanú, žltú, modrú, červenú atď. Na malých alebo veľkých plochách, v čisto ladených škálach a s presne pochopeným inscenačným významom. I v tom sa vracia k základnej, antrologicky a sociologicky chápanej divadelnosti bábkového divadla.

Pre réžie Mgr. art. Petra Palika, ArtD. je charakteristický ešte jeden znak. Inscenáciami nás sprevádza ako udalosťami. Komponuje svoje príbehy ako gestický, animačný, pohybový, hudobný, spevácky atď. divadelný „koncert“. Postavám vie dať rôzne rytmy - pohybový (*Zvedavý sloník*), vizuálny (*Malý princ*), zvukový (*Zhavranelí*) atď., ktoré sú divácky veľmi čitateľné i z hľadiska étosu a esteticky vysoko príťažlivé.

Vzhľadom na uvedené kvality režijnej práce Mgr. art. Petra Palika, ArtD. navrhujem, aby mu bol udelený umelecko-pedagogický titul docent v odbore 2.2.4 Divadelné umenie.

prof. PhDr. Dagmar Inštitorisová, PhD.

Bratislava, 26. 2. 2017